

13.1.2021

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lausunto vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän ehdotuksesta hallituksen esitysluonnokseksi lastensuojelun vaativaa sijaishuoltoa koskevaksi lainsäädännöksi

HEL 2020-013485 T 00 01 06

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala antaa vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän ehdotuksesta hallituksen esitysluonnokseksi lastensuojelun vaativaa sijaishuoltoa koskevaksi lainsäädännöksi seuraavan lausunnon:

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtion lastensuojelulaitoksista ja täsmennettävän lastensuojeluyksiköiden tehtäviä vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroituna palveluna. Lastensuojeluyksiköiden tehtävänä olisi vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroidun palvelun, erityisen huolenpidon sekä lastensuojelun jälkihuollon järjestäminen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala lausuu esitysluonnoksesta perusopetuksen ja toisen asteen järjestämisen näkökulmasta lausuntopyynnön seuraaviin kohtiin:

8. Lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen tukemista ehdotetaan vahvistettavan erityisesti sijaishuollon aikana (49 a §, 50 §, 52 a §, 57 § ja 60 d §). Miten ehdotettu sääntely vastaa lapsen sijaishuollon aikaiseen tuen tarpeeseen perusopetuksen ja toisen asteen tutkinnon suorittamisessa?

Perusopetuslain mukaan jokaisella lapsella on oikeus saada perusopetusta jokaisena koulupäivänä aina, kun se oppilaan terveydentila ja toimintakyky huomioon ottaen on mahdollista. Perusopetuksen järjestämisen osalta esitysluonnoksessa viitataan perusopetuslakiin kokonaisuudessaan eikä siihen ole ehdotettu muutoksia. Perusopetuksen järjestämisvastuussa on aina se kunta, jonka alueella lastensuojeluyksikkö sijaitsee. Esitysluonnoksesta ei käy kuitenkaan riittävästi ilmi, mitä vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroidut palvelut sisältävät.

Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa ilmenee perusopetuksen järjestämisen erityisen huolenpidonjaksojen aikana lastensuojelulaitoksissa, mutta opetuksen järjestämisvelvollisuus lastensuojelulaitoksessa ei ilmene suoranaisesti pykälästä 60d.

Kun opetus tulee järjestää lastensuojelun ja perusopetuksen integroidussa laitoshoidossa erityisen huolenpidonjakson aikana, tulisi tämä

13.1.2021

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja

velvoite kunnalle olla kirjattuna selkeämmin pykälässä 60d. Nykyisellään opetus on järjestetty pääosin kouluissa. Erityisen huolenpidon jaksojen pidentyessä esityksen mukaisesti, tulisi esityksessä huomioida siitä aiheutuvat opetukseen liittyvät ylimääräiset kustannukset. Opetuksen järjestäminen erityisen huolenpidon jaksolla tuottaa lisäkustannuksia, jotka tulee ottaa huomioon kuntien perusopetuksen rahoitusperusteissa tai vaihtoehtoisesti erillirahoituksena, jolloin kunnat hakevat rahoituksen toteutuneiden oppilasmäärien mukaan.

Oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvä lainsäädäntö on hyväksytty Eduskunnassa joulukuussa 2020. Sijaishuollossa oleva peruskoulun suorittanut lapsi on uuden lainsäädännön mukaisesti oppivelvollisuuslain piirissä ja hänelle tulee turvata kykyjensä ja toiveidensa mukainen toisen asteen koulutus. Esitysluonnoksessa ei oteta riittävästi huomioon oppivelvollisuuden iän nostoa. Tältä osin esitystä tulee tarkentaa.

Tiivis yhteistyö opetuksen järjestäjän ja lapsen asioista sosiaalityöntekijän välillä on koulunkäynnin onnistumisen edellytys. Tästä näkökulmasta sosiaalityöntekijän asiakasmäärän rajoittaminen on merkittävä parannus. Tämä mahdollistaa sen, että lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä pystyy paremmin toimimaan lapsen kokonaistilanteen edistämiseksi sekä tekemään tiivistä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Yhteistyö sisältää myös tarvittavan tiedonsiirron lastensuojelusta oppilaitokseen, jotta lapsen edun ja asiakassuunnitelman mukainen toiminta voi toteutua. Vaativan sijaishuollon ja erityisen huolenpidon jakson aikana koulunkäynnin ja opiskelun tavoitteet tulee asettaa lapsen opiskelukyvyyn mukaiseksi huomioiden koulunkäynnin kuntouttava merkitys. Perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen järjestäminen vaatii yksilöllisten opetuksen järjestämistä koskevien suunnitelmien tarkistamista sekä tiivistä moniammatillista yhteistyötä lastensuojelun ja opetuksesta vastaavan tahon välillä.

Kouluissa ja oppilaitoksissa toimivat yksilökohtaisen opiskeluhoollon monialaiset asiantuntijaryhmät, jotka helpottavat yhteistyötä ja mm. tiedonsiirtoa. Asiakasprosessin hallinta ja kokonaistiedon kartoittaminen kuuluvat lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Oppimisen ja koulunkäynnin asioiden kirjaaminen tulisi sisällyttää toimivaksi osaksi asiakassuunnitelmaa, jonka pohjalta yksityiskohtaisempi hoito- ja kasvatussuunnitelma laaditaan. Tällä varmistettaisiin lapsen tarpeisiin soveltuvat perusopetuslain mukaiset opetusmenetelmät ja -järjestelyt sekä turvattaisiin lapsen sivistykselliset oikeudet.

13.1.2021

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja

Huomioitavaa on myös, että kaikki vaativaan erityiseen tukeen liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut on varmistettava ja tarjottava myös ruotsinkielellä maan laajuisesti. Näitä palveluita on vahvistettava erityisesti niillä alueilla, joilla ruotsinkielisten asiakkaiden määrä ja palveluiden tarve on suuri.

22. Ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtion lastensuojelulaitoksista ja täsmennettävän valtion lastensuojeluyksiköiden tehtäviä vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroituna palveluna. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä olisi vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroidun palvelun, erityisen huolenpidon sekä lastensuojelun jälkihuollon järjestäminen. Vastaisiko ehdotetun lain 2 § vaativan sijaishuollon tarpeisiin?

Vaativan sijaishuollon ja erityisen huolenpidonjakson järjestäminen edellyttävät tarkempaa tavoitteen asettelua ja seurantaa myös koulun tai oppilaitoksen kanssa. Erityisen huolenpidon jaksojen kuntouttavien sisältöjen kehittäminen kuten mielenterveyden ja päihderiippuvuuksien hoito on keskeistä näiden jaksojen aikana. Koulunkäynnin ja oppimisen tavoitteet tulee suhteuttaa hoidon ja kuntoutuksen tavoitteisiin. Lakiesityksessä ei ole juurikaan otettu huomioon sijoitetun lapsen opiskelua toisella asteella. Oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyen myös toisen asteen opiskelu tulisi suunnitella entistä huolellisemmin. Sama koskee myös jälkihuollossa olevien nuorten koulutuksen ja työllistymisen parantamista.

23. Vapaamuotoiset huomiot koko esityksestä

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää kannatettavina esitysluonnoksessa ehdotettavia muutoksia vaativaan sijaishuoltoon koskevaan lainsäädäntöön. Erityisen kannatettavaa on moniammatillisen yhteistyön velvoite, jota integroitu palvelumalli edellyttää.

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi

Henrik Hirviniemi, lakimies, puhelin: 310 26086
henrik.hirviniemi(a)hel.fi

Hanna Kaunisto, opiskelijahuollon päällikkö, puhelin: 310 86659
hanna.kaunisto(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Johanna Savola, oppilashuollon aluevastaava, puhelin: 310 86230
johanna.savola(a)hel.fi

Liisa Pohjolainen
kasvatuksen ja koulutuksen
toimialajohtaja

13.1.2021

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja

Tiedoksi

Kaupunginkanslia